

2011:07

Reslövs kvarn

– omläggning av tak

Antikvarisk medverkan, 2011

Ingela Blomén

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2011:07

Reslövs kvarn

– omläggning av tak

Antikvarisk medverkan
Reslövs socken, 1323
Eslövs kommun
Skåne län

Ingela Blomén

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2011 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2011:07
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Författaren
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

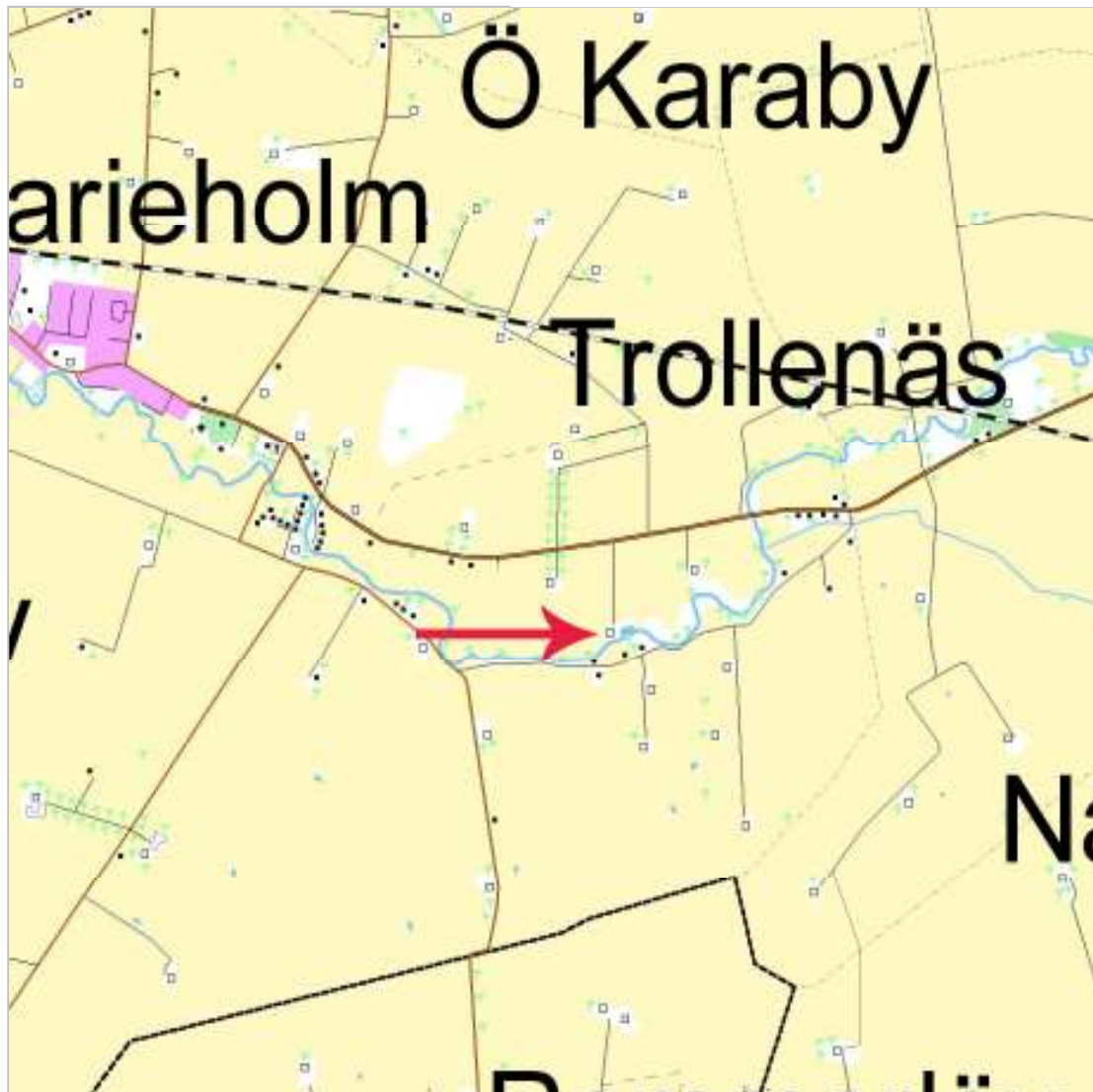
Reslövs kvarn – omläggning av tak

Innehåll

Inledning	5
Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	6
Byggnadshistorik med relevans för ärende.	6
Utförda åtgärder	7
Ursprungligen föreslagna åtgärder	9
Kompletterande åtgärder	9
Skadeorsak	9
Använd metod	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	10
Iakttagelser under renoveringen	11
Källor	12
Tryckta källor	12
Muntliga källor	12
Hemsidor	12

Reslöv ligger i Eslövs kommun

Pilen pekar på Reslövs kvarn

Kvarnbyggnaden sedd från öster innan takreparationen

Inledning

Den antikvariska medverkan vid renoveringsarbetet på Reslövs kvarn är utförd av Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne på uppdrag av ägaren Folke Abrahamsson. Eftersom renovering utförts med hjälp av byggnadsvårdsmedel ställer Länsstyrelsen krav på att renoveringsarbetet utförs under antikvarisk medverkan. Dokumentationen består av foton, minnesanteckningar från byggmöten samt iakttagelser på plats. Antikvariskt medverkande har varit arkitekt SAR/MSA Ingela Blomén.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Hela taket har lags om med ny täckpapp, lagd på traditionellt vis med stående våder på trekantslist. Skadade stickor i sticketaket har ersatts med nya lika de befintliga. Läkt har ersatts alternativt kompletterats där de gamla varit skadade. Gammal papp har tagits bort och ersatts med ny där den varit skadad. Detta har inneburit att större delen av östra takfallet och delar av det västra har helt ny papptäckning, både underlagspapp och täckpapp.

Kvarnen sedd från öster

Detalj av västra takfallet innan renoveringen började

Västra takfallet under pågående arbete

Södra gaveln, skadade stickor borttagna och ny läkt delvis på plats

Administrativa uppgifter

Objekt:	Reslövs kvarn, Reslöv 16:3
Socken:	Reslöv
Kommun:	Eslöv
Länsstyrelsens beslut:	434-76087-09
Regionmuseets dnr:	K12.20-506-09, 1323
Byggherre/beställare:	Folke Abrahamsson
Entreprenör:	Byggnadshantverk i Helsingborg genom Michael Andersén
Antikvarisk medverkan:	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Lund genom arkitekt SAR/MSA Ingela Blomén
Byggtid:	november 2010 – januari 2011
Slutbesiktning:	2011-01-27

Byggnadshistorik med relevans för ärende.

Reslövs kvarn är en välbevarad mindre vattendriven kvarn som troligen byggdes på 1860-talet. På platsen har det länge funnits en kvarn, kanske ända sedan 1300-talet. Fram till 1925 fanns det även en vindmölla, en holländare, på gården. Vattnkvarnen är uppförd i korsvirke med fyllningar av bränt tegel. Taket är klätt med papp på trekantslist, lagt på stickor. Maskineriet är till stora delar bevarat med en turbin från 1931, kvarnstenar och kross. Här finns även en stensax och

Skador vid södra gaveln

verktyg för omhuggning av stenarna. Kvarnen ligger vid Saxån och har en väl bevarad kvarndamm. Gårdsmiljön består, förutom kvarnbyggnaden och dammen, av ett äldre bostadshus, en sentida uthuslänga samt en stallbyggnad från 1930- eller 1940-talet.

Kvarnen ligger inte inom riksintresse för kulturmiljövården. Kvarnen omnämns i en kommunal inventering 1971 och i den kommunala industriminnesinventeringen gjord 1978 och den klassificerades då som 1B vilket innebär byggnader som utgör en kulturhistorisk värdefull miljö.

Utförda åtgärder

Kvarnhusets tak har ett underlag av stickor och på dessa ligger papp på trekantslist. Pappen har lagats upprepade gånger bland annat med kraftig väv, som dränkts in i tjära. Redan 2005 i samband med de renoveringsarbeten som då utfördes och vid vilka Regionmuseet agerade antikvarisk kontrollant uppmärksammades att takpappen började bli dålig. Regionmuseet rekommenderade då att taket skulle läggas om i sin helhet.

Innan takomläggningen kunde påbörjas hade skicket försämrats ytterligare och pappen fått fler skador. Vid den södra gaveln som är mest utsatt för väder och vind hängde takpappen i stora sjok. Dessutom upptäcktes vid byggstartsmötet 2010-10-06 att sticketaket fått fukt- och mögelskador samt begynnande svampangrepp under den gångna sommaren och hösten. För att kunna åtgärda

Det lagade sticketaket vid södra gaveln

Nya stickor och ny läkt

även dessa ansökte fastighetsägaren om extra byggnadsvårdsmedel hos länsstyrelsen, dessa beviljades 2010-12-06.

Arbetet började med att skadad takpapp togs bort. Ursprungligen var tanken att ta bort all papp på östra takfallet och den som var dålig på det västra, det vill säga ungefär häften. Men när man började riva bort den gamla pappen upptäcktes att det var väldigt lätt att skada sticketaket eftersom stickorna gärna följde med pappen. Därför beslutades i samråd att endast ta bort lagningar och den papp som var skadad.

De delar av sticketaket som fått fukt- och rötskador plockades ned och de skadade stickorna ersattes. Dessa skador var mest framträdande vid södra gaveln, både på västra och östra takfallet, dessutom fanns mindre skadeområden på andra delar av taket. Totalt byttes cirka 10 m² stickor på fem olika ställen ut. Även rötskadad läkt har bytts ut eller kompletterats.

Ny täckpapp är lagd på hela taket, underlagspapp på de delar av taket där den gamla pappen tagits bort. På övriga delar fungerar den gamla pappen som underlag. Den nya pappen är lagd på samma vis som tidigare det vill säga med traditionell listtäckningsmetod som innebär att våderna läggs lodrätt och spikas i trekantslisten. Därefter sätts en smal täckande remsa av takpapp över listen.

Trekantslisterna har vid behov bytts ut. Till dessa har använts halverade reglar med dimensionen 2”x 2”.

Det skadade sticketaket frilagt

Södra gaveln

Vindskivarna och vattbrädorna på södra gaveln har ersatts med nya i samma material, av samma dimensioner och likartat utförande som de gamla. Norra gaveln var i gott skick och inga åtgärder vidtogs.

Pappen som använts är svart listpapp från Matakki som limmats med klisterasfalt. Stickorna kommer från Sten Nilsson i Laholm.

Ursprungligen föreslagna åtgärder

När medel för takomläggningen söktes och byggnaden inspekterades i maj 2009 föreslogs att takpappen skulle bytas, vindskivorna på södra gaveln ersättas med nya och läkt ersättas där så behövdes.

Kompletterande åtgärder

Innan byggstarten hösten 2010 inspekterades byggnaden återigen och nu upptäcktes att det senaste dryga året inte varit väl fram med den gamla kvarnen. Sticketaket som tidigare varit oskatt hade nu fått fukt- och mögelskador. Dessutom fanns ett begynnande svampproblem. Lösningen blev att ansöka om extra medel hos länsstyrelsen för att även byta ut de skadade delarna av sticketaket och att därefter lägga om taket som planerat.

Skadeorsak

Skadorna är orsakade av naturligt slitage. Kvarnens läge är ganska utsatt för väder och vind med öppna fält i väster.

Taket är klart, trekantslister med snö

Använd metod

Skadade stickor har bytts mot nya med samma dimensioner, läkt har ersatts alternativt kompletterats. Eftersom det var svårt att avlägsna gammal papp utan att skada sticketaket har endast skadad papp tagits bort. Detta innebär att största delen av östra takfallet och begränsade delar av det västra har fått helt ny taktäckning. Det vill säga både underslagspapp och täckpapp. På resten av taket har den gamla pappen fungerat som underlag. Hela taket har täckts med ny täckpapp, lagd med stående våder på trekantslist. Vindskivorna och vattbrädor på södra gaveln har bytts ut mot ny av samma material och dimensioner som befintliga.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

De åtgärder som vidtagits av Byggandshantverk i Helsingborg är väl utförda. Den nya pappens kulör och struktur harmonierar väl med den tidigare. Ny papp är helt naturligt något mörkare än gammal eftersom den ännu inte utsatts för väder och vind. Utförandet stämmer överens med det som överenskommits, våderna är av samma bredd, pappen är spikad med dubbla rader pappspik så som traditionen bjuder. De företagna åtgärderna har utförts på ett sätt som både ökar vattenkvarnens värde och förlänger dess livslängd.

*Västra takfallet, utseende som innan renoveringen
Remsor över trekantslist*

*Papp och spik
Norra gaveln, de befintliga vindskivorna av plåt behålls.*

lakttagelser under renoveringen

När det upptäcktes att även sticketaket hade fått skador som behövdes åtgärdas beslutades på stående fot att ansöka om medel även för detta. Ansökan skickades in samma vecka och medel anslogs innan årsskiftet 2010-2011. Arbetet påbörjades innan de extra anslagen beviljats med måste avbrytas då vintern kom tidigt och frosten gjorde det omöjligt att lägga papptak. När arbetet kom igång och kunde avslutas i januari 2011 var även finansieringen klar. En eloge till länsstyrelsen för den smidiga hanteringen. Detta visar på vikten av en rak och bra dialog mellan de inblandade parterna.

Kvarndammen en bitande kall januaridag

Källor

Tryckta källor

Borg, Henrik: *Reslövs kvarn*, Regionmuseet i Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne, 2005:89.

Muntliga källor

Folke Abrahamsson, ägare

Michael Andersén, Byggnadshantverk i Helsingborg AB

Hemsidor

<http://www2.lansstyrelsen.se/SKANE/SV/SAMHALLSPLANERING-OCH-KULTURMILJO/LANDSKAPSVARD/KULTURMILJOPROGRAM/Pages/kulturmiljoprogram.aspx>

Lund 2011-03-07

Ingela Blomén

Regionmuseets rapportserie 2011

Kulturmiljö

1. Södervidinge kyrka – ny församlingslokal under läktaren, Södervidinge sn, AM, Petter Jansson och Maria Sträng, 2010
2. Snårarpskeramiken. En aktivitetsbunden produktion, Vä sn, Ceramologisk undersökning, Birgitta Hulthén
3. Arlövs kyrka – ljussättning och flytt av altare, Arlövs sn, AM, Maria Sträng, 2010
4. Hässlunda kyrka – invändig ändring, Hässlunda sn, AM/AK, Lotta Eriksson & Maria Sträng, 2009-2011
5. Halmstads kyrka – yttre renovering, Halmstads sn, AK, Petter Jansson och Kerstin Börjesson, 2007-2008
6. N. H. Nilsson i Hammenhög – nytt tak på automobilpalatset, Hammenhögs sn, AM, Helene Stalin Åkeson, 2010-2011
7. Reslövs kvarn – omläggning av tak, Reslövs sn, AM, Ingela Blomén, 2010-2011

Förkortningar:

AF- antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AM- antikvarisk medverkan
AU- arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt
FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD- murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning
PJ- projektrapport
VP- vårdplan
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD- byggn-ark-dokumentation
BMU- byggnadsminnesutredning

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

